

LA RONDALLA DEL DI JOUS

EL PATUFET

Per PERRAULT. — Il·lustració de DORÉ

BARCELONA, «L'AVENÇ», RAMBLA DE CATALUNYA, 124

EL PATUFET

UNA vegada hi havia un llenyataire i la seva dona que tenien set fills, tots nois; el més gran no tenia pas més de deu anys, i el menut ne tenia no més set. Algú trobarà estrany que'l llenyataire hagués tingut tants de fills en tant poc temps: es que la seva muller era una gran feineria, i no li'n neixien pas menys de dos cada vegada.

Aquesta gent era molt pobre, i les set criatures li eren un destorb molt gran, perquè encara no n'hi havia cap que's pogués guanyar la vida. Els amohinava molt, sobre tot, que'l més petit fos tot delicadet i mai obrís la boca pera dir una paraula: els pares prenién per estultícia lo que era prova de la bondat del seu genit. Era molt remenut, i quan va néixer no era pas més alt que'l dit gros de la mà, i per aquesta raó li posaren per motiu *Patufet*.

La pobre criatura era 'l sac-dels-cops de tota la casa, i de tot li donaven la culpa. Això no obstant, era 'l més aixerit i espavilat de la germania, i si bé enraonava poc, era perquè escoltava molt.

Va venir una mala anyada, i la fam se deixà sentir en tal manera que aquests bons llenyataires hagueren de determinar-se a

treure-s del damunt totes les criatures. Un vespre que ja'ls tenien tots al llit, i que l llenyataire s'estava prop de la llar del foc amb la seva dòna, ell li digué an ella amb el cor tot apenat:

— Ja veus tu que no podem mantenir els nostres fills; jo no tindria coratge de veure-ls morir de fam davant meu, i estic resolt d'acompanyar-los demà al bosc i deixar-los-hi perdre, lo que no'ns costarà gens, perquè mentres s'entretindran recullint llenya, no haurem de fer més que escapar-nos sense que'ns vegin.

— Déu del cel! — va fer ella. — I tu fores capaç de dur els teus fills a perdre?

El seu marit prou s'esforçava en fer-li veure quina era la llur extrema pobresa: la dòna no podia acabar d'avenir-s'hi; pobra bé ho era, emperò 's sentia mare per damunt de tot.

A la fi, havent reflexionat quin més greu dolor no fóra 'l tenir de veure-ls morir de fam, ella hi va consentir i va anar-sen al llit feta una mar de llagrimas.

El Patufet va enterar-se de tot lo que digueren, perquè havent oït desde 'l llit seu que parlaven sobre coses de negocis, s'havia alçat sense fer remor i de puntetes s'era anat a amagar sota l'escambell en que seia 'l seu pare, a fi d'escoltar-los sense que'l vegessin. Tornà al llit, i en tota la nit aquella no pogué adormir-se, pensant en lo que més convenia fer. De bon matí ja fou de peus a terra i se n'anà a la riera a omplir-se totes les butxaques de palets blancs; tot seguit sen tornà a casa. Després varen eixir tots, emperò 'l Patufet no va descobrir res als seus germans de lo que ell sabia.

Anaren a un bosc molt espès, ont no 's veien l'un a l'altre a dèu passes lluny. El llenyataire 's posà a fer llenya i els seus fills vinga recullir la brolla pera fer-ne feixos. El pare i la mare, veient-los enfeinats, se separaren d'ells de poc en poc, i després s'escaparen sobtadament per un viarany esgarriat.

Quan aquests nens se trobaren sols se posaren a cridar i a plorar amb totes les forces. El Patufet els deixà que cridessin, sabent prou per ont podrien tornar a casa, perquè a l'anar havia deixat caure pel camí les pedretes que duïa a les butxaques. Aleshores els digué:

— No tingueu por, germans: el nostre pare i la nostra mare 'ns han deixats aquí, emperò jo us tornaré a casa: no heu de fer més que seguir-me.

Varen seguir-lo, i ell els dugué a casa pel mateix camí per ont eren vinguts al bosc. No gosaven entrar, de moment, emperò's posaren tots prop de la porta pera escoltar lo que 'ls pares llurs estaven enraonant.

Al punt que'l llenyataire i sa muller arribaren a casa, el senyor d'aquell lloc els havia enviat deu lliures que'ls devia feia temps, i de les quals ja no n'esperaven res. Això ls va tornar de mort a vida, perquè, pobra gent, se morien talment de fam. El llenyataire envià tot seguit la dòna a cal carnicer: com feia tant de temps que no havia menjat, ella va mercar tres vegades més de vianda de lo que'ls calia pera sopar dues persones. Atipats que s'hagueren, la dòna del llenyataire digué:

— Ai, mesquina! Ont deuen esser a hores d'ara 'ls nostres pobres fillets! Tanta festa que farien d'això que aquí 'ns sobra! Tant mateix, Guillem, has ben estat tu qui 'ls has volgut perdre: jo prou t'ho deia que 'ns en penediríem. Que deuen fer dins d'aquella bosquina? Ai, Déu meu! Els llops se'ls han menjat, potser! Tant mateix has estat ben mal-cor d'haver fet perdre així 'ls teus fills.

A l'últim el llenyataire va enfadar-se: més de vint vegades ho havia dit i repetit això de que sen penedirien, i que ella ja li deia. Ell li va fer menaces de que, si no callava, li repicaria l'esquena. No es que'l llenyataire, ben mirat, no sen dolgués potser tant com la seva dòna, emperò ella li omplia 'l cap amb els seus retrets, i l'home era d'aquells molts que, si bé estimen les dones que parlen bé, troben molt impertinentes les que sempre's recorden d'haver parlat com cal per una sola vegada a la vida.

La dòna era tota una mar de llagrimes.

— Déu meu! Ont seran ara'ls fills meus, els pobres fills meus?

Tant fort ho digué una de les vegades, que les criatures ho sentiren desde fóra, i's posaren tots d'un plegat a cridar:

— Som ací! Som ací!

Ella hi va córrer, va obrir la porta, i, tot abraçant-los, els digué:

El Patufet deixà que cridessin...

—Que contenta estic de tornar-vos a veure, fillets meus! Que cançats que esteu i quina gana que deveu tenir! I tu, Peret, com vas d'enfangat! Vina que't netejaré.

Aquest, en Peret, era 'l més gran, el que ella s'estimava més, perquè era un xic roget i ella era també una mica roja.

S'entaularen tots, i menjaren amb un delit que feia goig al pare i a la mare, tot contant la molta por que havien tingut al bosc, i parlant tots a la vegada. Els bons llenyataires estaven d'allò més contents de reveure 'ls fills llurs, i el goig va durar tant com les dèu lliures aquelles. Emperò, quan els diners foren acabats, tornaren a venir els mals-de-cap d'abans, i altra vegada hagueren de resoldre 'l fer perdre llurs fills; això sí, duent-los força més lluny que l'altra vegada, pera no errar el cop.

No pogueren, amb tot, parlar d'això tant reservadament que no ho sentís el Patufet, el qual va fer-se compte de sortir del pas com ja ho havia fet; emperò, tot i llevant-se a punta de dia per recullir els palets de riera, no pogué pas sortir-se amb la seva, perquè trobà la porta de casa tancada amb pany i clau. No sabia com fer-s'ho, quan vet-aquí que sa mare 'ls donà un troç de pa a cadau pera esmorzar, i ell pensà aleshores que 'l pa podia fer-li 'l mateix servei que les pedretes si 'n deixava caure molles de llarg a llarg del camí que farien: així, sel va guardar a la butxaca.

El pare i la mare se'ls endugueren al cor del bosc, ont aquest era més espès i més fosc; i, tant bon punt hi foren, ells tiraren per un camí amagat, i allà 'ls deixaren. El Patufet no se n'atribulà pas gaire, puix creia trobar fàcilment el camí mitjansant les molletes de pa que havia anat deixant caure per tot arreu ont havia passat; emperò va quedar-se ben sorprès quan no pogué trobar ni una molla per misericòrdia: els aucells hi havien acudit i totes se les havien menjades.

Vet-els-aquí, doncs, tots afligits, perquè com més caminaven, més s'extraviaven endinsant-se en el bosc. Arribà que's féu de nit, i's posà a fer un vent molt fort que'ls produí una por grandíssima. De per tots costats no's creien sinò oir l'udolar dels llops que venien a menjar-sels. Ni 's gosaven dir res, ni esguardar

de costat. Encara sobrevingué una pluja molt forta, la qual va deixar-los xops fins al moll dels òssos; a cada pas relliscaven i queien pel fang, aixecant-se tots bruts i sense poder-se valdre de les mans.

El Patufet s'enfilà al cim d'un arbre pera veure si conseguia ovirar res; un cop hagué tombat el cap tot al voltant, vegé una llumeneta com d'una candela, emperò molt lluny, molt, part d'allà de la boscuria. Davallà de l'arbre, i quan posà 'l peu en terra ja no vegé res: això 'l va desanimar. Més, amb tot, havent avençat un bocí pel cantó d'ont vegé la llum, tornà a ovirar-la a l'eixida del bosc.

Arribaren tots plegats, per fi, a la casa ont era aquella candela, no pas sense neguits, puix per moments la perdien de vista, i això succeïa sempre que davallaven algun fondal. Trucaren a la porta, i una bona dòna acudí a obrir-los, i els preguntà qui demanaven. El Patufet li digué que eren unes pobres criatures que s'erem perdudes pel bosc, i que demanaven aculliment per caritat. Aquesta dòna, veient-los tant macos, se posà a plorar i els digué:

—Aï, pobres fillets meus, ont heu vingut! No sabeu que aquí es la casa d'un Ogre que's menja'ls nois petits?

—Pobres de nosaltres! —respongué 'l Patufet, tot tremolant com la fulla a l'arbre, igual que'ls seus germans. —I què farem, doncs? Ben segur que aquesta nit no'ns escaparem dels llops, que se'ns menjaran si no voleu acullir-nos vós; i, essent així, més ens estimem que se'ns mengi l'amo d'aquesta casa: potser tindrà compassió de nosaltres, si li voleu vós demanar ben demanat.

La dòna de l'Ogre, que cregué poder-los amagar del seu marit fins al matí següent, els va deixar entrar, conduint-los al voltant de la llar pera que s'escalfessin. Hi havia un gran foc, perquè s'estava rostint a l'ast un bè tot sencer, pera sopar aquell Ogre.

Quan ja's començaven a refer, oïren trucar tres o quatre cops molt forts a la porta: era l'Ogre que tornava. Tot seguit la dòna'ls féu amagar dessota 'l llit i anà a obrir la porta. L'Ogre preguntà

de primer si 'l sopar era a punt, si havien anat a treure vi, i tot seguit s'assegué a taula. El bè encara era tot sangonós, més no per això fou menys del seu gust. Flairava a l'un costat i a l'altre, dient que sentia baf de carn fresca.

— Per força deu ésser del vedell que he apartat, la flaire que sentiu.

— Te torno a dir que flairo carn fresca, — féu l'Ogre tot esguardant la dòna de cua d'ull. — Aquí hi ha d'haver alguna cosa que jo no entenc.

I, dient això, s'alçà de taula i se n'anà de dret vers el llit.

— Ah! — féu ell. — Vet-aquí com volies enganyar-me, dòna maleïda! No sé què'm detura que no't menjo a tu i tot. Ja tens sort que ets bestia vella. Aquí tinc vianda que'm vé molt a punt pera obsequiar tres ogres amics meus que han de venir a veure-m un dia d'aquests.

Els anà traient de sota 'l llit, un per un. Aquests pobres xicots se posaren de genolls, demanant-li perdó; emperò se les havien amb el més mal-cor de tots els ogres, el qual, ben lluny de tenir-ne pietat, se'ls menjava amb la vista, i deia a la seva dòna que serien talls ben delicats, una vegada ella'ls hagués fet en un bon suc.

Anà a cercar un ganivet; i, acostant-se a les pobres criatures, començà a passar l'eina per la pedra que sostenia amb la mà esquerra. Ja n'havia engrapat un, quan la seva dòna li digué:

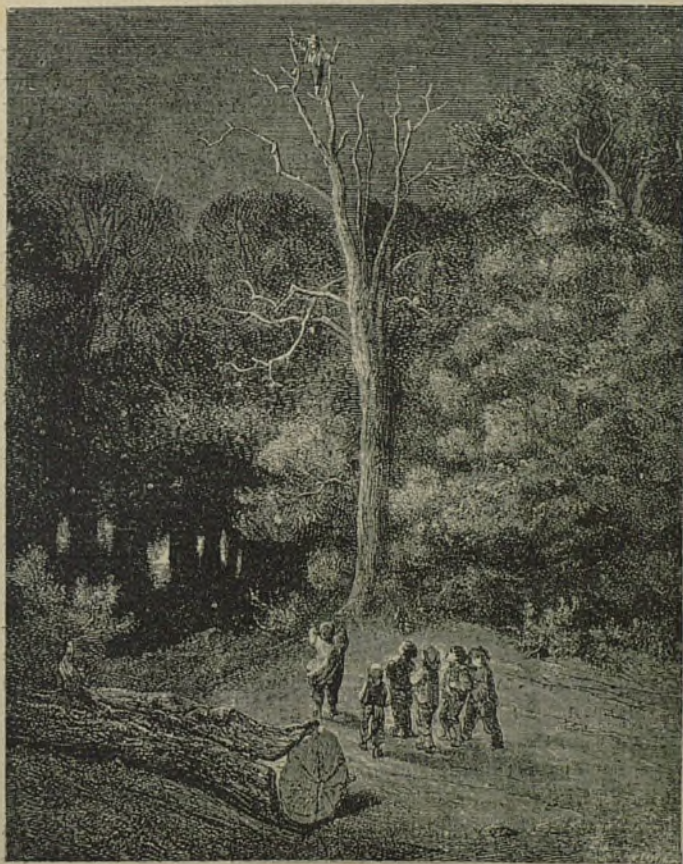
— Què voleu fer ara tant tard? No us vagarà bé prou demà?

— Calla, tu, — replicà l'Ogre. — Així tindran un puntet de picant.

— Emperò si hi ha tanta de vianda! — digué la dòna. — Teniu: un vedell, dos moltons i mig tocino.

— I bé que tens raó, — féu l'Ogre; — dóna'ls sopar ben bé, pera que no perdin, i endú-tels a jòc.

La bona dòna no hi vegé de cap ull, de contenta, i els donà bon sopar; emperò poc pogueren menjar de por que tenien. Mentrestant l'Ogre's tornà a posar a beure, content de tenir amb que festejar els seus amics. Begué una dotzena de gòts més que

El Patufet s'enfilà al cim d'un arbre...

de costum, lo qual féu que'l ví se li'n pugés un xic a la testa; i això'l féu anar a dormir.

Aquest Ogre tenia sèt noies, que encara eren totes molt joves. Les petites ogreses tenien la cara bastant bonica, perquè menjaven carn fresca talment com llur pare; emperò tenien uns ulls grisos i rodons, el nas ganxut i la boca molt gran, amb unes dents molt retilades i força apartades l'una de l'altra. No es que fossin encara molt dolentes, si bé prometien molt, per quant ja mocega-ven els nens petits pera xuclar-los la sang.

Les havien fetes anar al llit dejornet, i totes sèt dormien juntes, amb una corona d'or cada una damunt del cap. En la mateixa cambra hi havia un altre llit igualment gran; i fou en aquest llit que la dòna de l'Ogre posà a dormir els sèt minyons; després d'això, ella sen va anar a dormir al costat del seu home.

El Patufet, que havia reparat això de que les filles de l'Ogre tenien corones d'or damunt del cap, i que's mal-temia de que nò li vingués a l'Ogre alguna recança de no haver-los escorxat a la mateixa vetlla, s'aixecà vers la mitja nit i, prenent les gorres dels seus germans i la d'ell, se n'anà, poquet a poquet, a posar-les al cap de les sèt filles de l'Ogre, després d'haver-les-hi tret les corones d'or, que posà damunt del cap dels seus germans i d'ell mateix, a fi de que l'Ogre'ls prengués per les seves filles i les seves filles pels nois que volia matar. La cosa va reeixir tal com ell se l'havia imaginada; perquè l'Ogre, havent-se despertat a mitja nit, se dolgué d'haver deixat pera l'endemà una cosa que podia haver feta el vespre abans. Se llençà, doncs, d'una revolada fòra del llit, i, prenent el seu gran coltell, digué:

— Veiam com segueixen els nostres bordegaços. Així no'm caldrà fer-hi dos viatges.

Sen pujà a les palpenes a la cambra de les seves filles, i's dirigí al llit ont eren els nois, que dormien tots, llevat del Patufet, qui tingué una por d'allò més quan va sentir la mà de l'Ogre tocant-lo del cap, com havia tocat als seus germans. L'Ogre, trobant les corones d'or, exclamà:

— A fè que l'hauria feta bona de debò; ara comprenc que anit

... una bona dòna acudí a obrir-los, i els preguntà qui demanaven...

vaig traguejar un poquet massa. — Tot seguit se n'anà al llit de les seves filles, i allà, havent palpat les gorres dels xicots: — Aquests són, aquests, els bones-peces! Anem per feina!

I, dient això, va tallar, sense pendre halè, el coll a les seves set filles. Tot content de la seva bona mà, tornà a ficar-se al llit al costat de sa muller.

Així que'l Patufet va sentir l'Ogre roncar, despertà'ls seus germans, i els digué que's vestissin a corre-cuita i que'l seguissin. Davallaren a la quièta fins al jardí i saltaren per damunt de la paret. Corregueren quasi tota la nit, sempre esparverats i sense saber ont anaven.

L'Ogre, en havent-se despertat, digué a la seva dona:

— Vés-ten dalt i arregla'ls bordegaços d'ahir a la nit.

L'Ogresia va romandre tota admirada del bon cor del seu marit, no sospitant res de la manera com ell volia dir que'ls arreglés, i creient-se que li ordenava que'ls posés els vestits. Se n'anà dalt, i's quedà ben sorpresa quan vegé les set filles seves degolades i cobertes de llur propria sang.

Lo primer que féu va esser desmaiar-se, que es el primer remei de que solen fer ús les dones en circumstàncies tals. L'Ogre, tement que sa muller no trigués massa en fer la feina que li havia encarregada, pujà a la cambra pera ajudar-la. No quedà pas menys sorprès que la dona quan vegé aquell espectacle tant horrorós!

— Ai, que he fet! — exclamà. — Ja me la pagaran, pobres d'ells! I ben depressa!

Tot seguit abocà un tupí d'aigua al nas de la seva dona, i quan l'hagué feta retornar li digué:

— Dona-m depressa les botes de set llegües, perquè vaig a atrapar-los.

Emprèn la caminada, i, després d'haver corregut de l'un costat a l'altre fins força lluny, encertà a entrar pel camí que seguien aquelles pobres criatures, que no eren més que a cent passes de la casa de llur pare. S'adonaren de l'Ogre que saltava de montanya a montanya i travessava'ls rius tant senzillament com si s'hagués tractat del més petit xaragall. El Patufet, que vegé una

El Patufet, havent-se acostat a l'Ogre, li estirà poquet a poquet les botes...

roca sotscavada prop del lloc hont eren, hi va fer amagar els seus germans, entafurant-s'hi ell també, i sempre espiant lo que faria l'Ogre. Aquest, que's trobava força cansat de la llarga caminada que havia fet en va (perquè les botes de set llegües cansen molt el qui les du), volgué reposar un xic; i casualment anà a asseure's en aquella mateixa pedra sota la qual els xicotets s'havien amagat.

Com de tant cansat no's podia aguantar més, quan hagué reposat una estona, s'adormí, acabant per roncar tant espantablement que les pobres criatures ne tingueren tanta por com quan empunyava la ganiveta disposat a tallar-los el coll. El Patufet no s'espantà tant i recomanà als seus germans que s'escorreguessin depressa cap a casa, mentre l'Ogre dormia ben fort, i que no

s'amoïnessin pas per ell. Cregueren el seu consell i depressa arribaren a casa.

El Patufet, havent-se acostat a l'Ogre, li estirà poquet a poquet les botes i se les posà tot seguit. Les botes eren molt grans i amples; emperò com eren encantades, tenien la facultat d'engrandir-se i d'enxiquir-se, segons el peu de qui se les calçava; per manera que li vingueren tant justes als seus peus i cames com si haguessin estat fetes pera ell.

Se n'anà de dret a la casa de l'Ogre, ont trobà la dòna que plorava al costat de les seves filles degollades.

— El vostre marit — li digué'l Patufet — se troba en greu perill, puix ha caigut a les grapes d'una colla de lladres, els quals han jurat matar-lo si no'ls dóna tots els seus diners, or i argent. A l'instant mateix que li tenien el punyal al coll s'ha adonat de mi i m'ha demanat que vingúes a fer-vos saber la situació en que's troba, i a dir-vos que volgueu donar-me tot lo de preu que té, sense que hi manqui res, puix d'altra manera'l matarien sense misericòrdia. Com es cosa que convé molt depressa, ha volgut que'm posés les seves botes de set llegües, com veieu, pera fer-ne més via, i també perquè no pogueu creure que vinc pera enganyar-vos.

La bona dòna, molt esparverada, li donà seguidament tot lo que tenia; perquè aquest Ogre no per això deixava d'esser un bon marit, encara que's mengés les criatures petites. El Patufet, carregat ja amb totes les riqueses de l'Ogre, se n'anà a la casa dels seus pares, ont fou rebut amb gran alegria.

Són molts els que no estan d'acord relativament an això darrer, i que pretenen que'l Patufet no havia mai comès un semblant furt a l'Ogre; puix no era, en veritat, la seva intenció de pendre-li les botes de set llegües sinó perquè sen valia pera atrapar les criatures. Aquests que això diuen asseguruen saber-ho de bona mà, i fins per haver fet pa-i-beure a casa del llenyataire. També asseguren que quan el Patufet s'hagué calçades les botes de l'Ogre se n'anà a la Cort, ont sabia que estaven molt preocupats per un exèrcit que estava a duescentes llegües lluny, i sobre'l resultat

d'una batalla que havia tingut lloc. Va anar, segons conten, a trobar el rei i li digué que, si sa majestat volia, que li portaria noves de l'exèrcit abans de que's fes fosc. El rei li va prometre una pila de diners si ho conseguia. El Patufet duqué les notícies aquell vespre mateix; i com aquesta primera feta va donar-lo a conèixer, va guanyar tot lo que volia, perquè'l rei li pagava molt bé'l trametre les seves ordres a les tropes; i també moltes dames li pagaven lo que volia pera que'ls portés noves de llurs enamorats, essent aquest el seu guany millor.

També hi hagué algunes senyores que li feren encarrecs pera llurs marits; emperò'l retribuïen tant poc i li resultava feina de tant poc lluiment, que mai volgué fer esment de lo que guanyava en aquest article.

Després d'haver fet una temporada l'ofici de correu, havent-hi arreconat bastants diners, s'entornà a casa seva, ont no es possible imaginar amb quin goig el tornarien a veure. A tots els va encaminar degudament, adquirint empleus de nova creació pera'l seu pare i pera'ls seus germans; i així'ls donà carrera a tots, i trobà a l'ensem manera d'assegurar el seu propi pervindre.

A ningú no sab greu de tenir força infants
i de veure'ls ben macos, ben plantats i ben grans,
que puguin fer arreu un paper ben lluit;
més quan ne surt algun de mansoi i encongít,
sen fa escarní i menyspreu, i ningú no'l plany gota.
Amb tot, si molt convé, es aquest Jan-petit
el qui ha de fer la sort de la família tota.

Traducció de R. MIQUEL I PLANAS

La Rondalla del Dijous

No més val 10 centims cada setmana

SUSCRIPCIÓ ANYAL, 5 PTES.

Cada any formarà dos bonics volums de 424 planes cada un, profusament ilustrats per diversos artistes

A vosaltres, nois i noïes, va endreçada la present publicació. Hi trobareu tota mena de rondalles, amb boniques ilustracions: les de la nostra terra, que tots haureu sentit contar; les dels altres països que, lluny de nosaltres, ne tenen un tresor pels llurs petits.

I estem quasi segurs que aquestes rondalles també agradaran als vostres pares i als vostres germans ja grans, perquè, en les hores de repòs de la lluita per la vida, els faran recordar dolçament el temps de la llur infantesa.

RONDALLES PUBLICADES

1. La Favera. La carabaceta del pobre.—2. L'Abet.—3. L'hermosura del món. El rei i un carboner.—4. El Patufet.

El número 5 de la Rondalla serà:

EL CASTELL DE L'AMOR

Per Maria de Bell-lloch.—Il·lustració de Jaume Llongueras

Compreu la

Biblioteca popular de "L'Avenç"

Literatura, Art, Historia, Teatre, Filosofia, etc.

S'HAN PUBLICAT JA 87 VOLUMS

Edició usual, 50 centims; en paper satinat, una pesseta